Hogyan segít a fajtaösszehasonlítás a jó vetőburgonya kiválasztásában?

A fajtaválasztás a burgonyatermesztés egyik legnagyobb hatású döntése. Más fajtát keres a házikerti termelő, aki az ízt, a sokoldalú konyhai használatot és az egyszerű termesztést tartja szem előtt, mást az árutermelő, aki a hozamot, a piaci megjelenést, az egységes gumóformát és a szedhetőséget nézi. Megint más szempont vezeti azt, aki kifejezetten tárolásra vagy konkrét konyhai célra, például salátára vagy hasábburgonyára választ fajtát.

Ez a cikk gyors áttekintést ad a leggyakoribb fajták közötti különbségekről. A kínálatban több éréscsoport és felhasználási irány is elérhető. Böngéssze a Primag portfólióját itt: Primag - Burgonya.

Milyen szempontok alapján érdemes összehasonlítani a vetőburgonya fajtákat?

- **Érésidő**

A korai fajták 70-90 nap alatt betakaríthatók, gyors piacra jutást adnak és a házikertben is korai, friss fogyasztást biztosítanak. A középkorai fajták jellemzően 90-110 napos tenyészidővel jó kompromisszumot adnak a hozam és az időzítés között. A középkései és késői fajták 110 nap felett érnek, nagyobb terméspotenciált és általában jobb héjképződést, ezért jobb tárolhatóságot nyújtanak. Gyors betakarítás akkor előny, ha a korai frisspiaci ár a cél, a nagyobb terméspotenciál és a jobb tárolhatóság pedig a hosszabb értékesítési időszakot és a stabil saját felhasználást támogatja.

- **Főzési típus**

Az A, B és C főzési típus a keményítőtartalomhoz és a főzési viselkedéshez kapcsolódik. Az A típus salátának való, jól tartja az alakját és nem fő szét. A B típus általános étkezési, főtt köretre, levesekbe és rakott ételekhez bevált. A C, illetve B-C típus magasabb keményítőtartalmú, lisztesebb, pürének, sütésre és hasábburgonyára a legalkalmasabb.

- **Héj- és hússzín**

A piaci keresletet erősen befolyásolja a megszokás. Itthon a sárga héjú, sárga húsú fajtákat sok vevő alapértelmezett étkezési burgonyaként keresi, míg a piros héjú fajták látványosabbak, gyakran prémium érzetet adnak. A választásnál számít a célpiac: piacon a piros héj vonzó lehet, közétkeztetésben és kiskereskedelmi láncoknál sokszor a sárga héj a biztosabb választás.

- **Termőképesség és gumóminőség**

A bőtermő fajta intenzív körülmények között 40-50 t/ha feletti hozamra képes. Az egyenletes gumóméret és a piacos, ovális vagy hosszúkás forma értékesítésnél nagy előny, mert könnyebb válogatni, csomagolni, és a vevő is szívesebben választ egységes tételeket. Ipari felhasználásnál, például hasábburgonyánál az egységes hosszúkás forma technológiai feltétel is lehet.

- **Betegségtűrés és termesztési biztonság**

A fitoftóra gyorsan terjedő levél- és gumóbetegség, a varasodás rontja a gumó küllemét, a vírusok pedig tartós hozamcsökkenést okozhatnak. Változó évjáratokban és extenzívebb körülmények között különösen sokat számít a fajta betegségtűrése, mert kevesebb növényvédelmi beavatkozással is stabilabban tartható az állomány.

- **Tárolhatóság**

Vannak kifejezetten jól tárolható, hosszú nyugalmi idejű fajták, mások inkább frisspiaci, gyors értékesítésre valók. A középkései és késői fajták általában erősebb héjat és jobb tárolhatóságot adnak, míg a korai fajtáknál a korai szedhetőség a fő előny. Az alábbi tárolási tanácsoknál ehhez adunk gyakorlati kapaszkodókat.

Vetőburgonya fajták összehasonlító táblázata

Az alábbi táblázat iránymutatás, a pontos eredményt a termőhely, az évjárat és a technológia együtt befolyásolja.

Fajta neve	Érésidő	Héjszín	Hússzín	Gumóalak	Főzési típus	Ajánlott felhasználás	Termőképesség	Betegségtűrés	Tárolhatóság	Megjegyzés termesztési körülményre
Red Scarlett	Korai	Piros	Sárga	Ovális	B	Főtt köret, rakott, frisspiac	Igen bőtermő	Jó, kevésbé igényes	Koraihoz képest jó	Árutermelésben és házikertben is bevált
Impala	Korai	Sárga	Világos sárga	Ovális, egységes	A - A/B	Saláta, főtt köret, frisspiac	Jó, stabil	Korrekt, jó héjszilárdság	Jó	Korai megjelenés, biztonságos szállíthatóság
Agria	Középkorai - középkései	Sárga	Világos sárga	Nagy, ovális	B-C - C	Sütés, hasábburgonya, püré, ipari	Kiemelkedő	Jó, többvírussal szemben ellenálló	Jó, hosszabb tárolásra alkalmas	Sütési minőségre optimalizált, erős héj
Desiree	Középkorai	Piros	Sárga	Ovális, egyenletes	B	Általános étkezési, leves, rakott	Stabil	Kifejezetten meg-bízható	Közepes - jó	Megbocsátó fajta, széles körülmények közt stabil
Balatoni Rózsa	Középkorai	Piros	Sárga	Ovális	B	Általános étkezési, főtt köret	Jó, hazai körülményekhez illeszkedik	Jó, ellenálló	Jó, háztartási tárolásra is	Hazai nemesítés, sokféle talajon megbízható
Cherie	Korai	Piros	Sárga	Hosszúk	A	Saláta,	Korrekt,	Korrekt	Rövideb	Megjelen

Fajta neve	Érésidő	Héjszín	Hússzín	Gumóalak	Főzési típus	Ajánlott felhasználás	Termőképesség	Betegségtűrés	Tárolhatóság	Megjegyzés termesztési körülményre
	jelleg			ás, tetszetős		héjában főzve, prémium frisspiac	nem rekordterm ő		b - közép- és távú	és piacos fókusz, intenzívebb technológiában ideális

A korai betkarításhoz elsősorban az érésidőt és a frisspiaci ajánlást nézd (Impala, Red Scarlett, Cherie). Hosszabb tároláshoz a későbbi érés, a tárolhatóság és az erős héj a kulcs (Agria, Desiree, Balatoni Rózsa). Konyhai célhoz igazítson főzési típus szerint: salátára A (Cherie), általános étkezésre B (Desiree, Balatoni Rózsa, Red Scarlett), sütésre B-C vagy C (Agria). Bővebb fajtaismereti áttekintő: Primag - Burgonya fajták a Primag kínálatában.

A leggyakoribb vetőburgonya fajták rövid értelmezése

- **Korai fajták röviden**

Impala - korai, sárga héjú, A - A/B főzési típus. Gyors piacra jutás, jól tárolható és szállítható, ezért frisspiaci körben, valamint házikertben a korai újburgonyáért keresett választás.

Red Scarlett - korai, piros héjú, B típus. Igen bőtermő és kevésbé igényes, piacos küllemű, ezért a korai frisspiaci ablakban és kisebb gazdaságokban is biztos megoldás.

- **Általános konyhai felhasználásra keresett fajták**

Desiree és Balatoni Rózsa - középkorai, B típusú, sokoldalú étkezési fajták. Jó íz, könnyű tisztíthatóság, megbocsátó agronómiai viselkedés. Házikertben és vegyes felhasználásban azért népszerűek, mert széles ételkörre alkalmasak és változó évjáratokban is stabilak.

- **Sütésre és nagyobb szárazanyag-tartalomra keresett fajták**

Agria - B-C - C főzési típus, magasabb keményítőtartalommal. Kifejezetten jó sütési minőség, hasábburgonyára és pürére is ideális. Középkorai - középkései karaktere nagyobb hozamot és jobb héjképződést ad, ami a hosszabb tárolást is támogatja.

- **Saláta- és prémium megjelenésű fajták**

Cherie - korai jellegű, A típusú salátaburgonya, tetszetős, egységes, piacos gumókkal. Olyan termelők választása, akiknél a küllem és az egységes gumóforma elsődleges piaci előny.

Melyik fajta milyen termesztési célra lehet jó választás?

- **Házikertbe és kisebb területre**

Egyszerű, jól átlátható szempontok szerint érdemes dönteni: íz, sokoldalú felhasználás és megbízható fejlődés. Jó kombináció a folyamatos ellátáshoz egy korai sor (Impala, Red Scarlett, salátára Cherie) és mellé egy középkorai mindenest adó fajta (Balatoni Rózsa vagy Desiree). Aki sokat süt, egészítse ki Agriával.

- **Frisspiaci értékesítésre**

Előnyt jelent a koraiság, a piacos héjszín és az egységes, szép gumóforma. Olyan fajták, mint az Impala, a Red Scarlett vagy a Cherie, a szezon elején segítenek magasabb áron piacra lépni. A formára és méretre jól válogatható állomány gyorsítja a csomagolást és csökkenti a selejtet.

- **Tárolásra és későbbi értékesítésre**

Hosszabb értékesítési ablakhoz a jobb tárolhatóságú, későbbi érésű fajták adnak biztonságot. Az Agria erős héja és hosszabb nyugalmi ideje, valamint a Desiree és a Balatoni Rózsa megbízható tárolhatósága egyaránt támogatja a téli-tavaszi ellátást. Az alábbi tárolási alapokkal a fajta erényei megőrizhetők.

- **Sütésre, hasábburgonyára és feldolgozási célra**

Itt a magasabb szárazanyag-tartalom és a B-C vagy C főzési típus a döntő. Az Agria a hazai konyhák és a vendéglátás ismert választása hasábhoz és sütéshez, nagy, egységes gumói és jó sütési minősége miatt.

Mit mutat a gyakorlatban az érésidő, a főzési típus és a tárolhatóság együtt?

Ha kizárólag a koraiságra figyelünk, könnyen olyan fajtát választunk, amely vékonyabb héja és rövidebb nyugalmi ideje miatt télen gyorsabban csírázik és romlik. Ha csak a hozam fontos, de a vevők salátaburgonyát keresnek, a lisztesebb, C típusú fajta nem fogja hozni a kívánt piaci eladást. A cél és a fajtatulajdonságok összehangolása ad stabil eredményt.

- Korai újburgonyát keresel frisspiacra - korai érés, piacos küllem (Impala, Red Scarlett, Cherie)
- Hosszú tárolás a cél - középkései érés, erős héj, jó nyugalmi idő (Agria, Desiree, Balatoni Rózsa)
- Salátára választasz - A típus, egyenletes, kisebb gumók (Cherie)
- Sütésre, hasábra választasz - B-C vagy C típus, magas szárazanyag (Agria)

Vetőburgonya kezelés és tárolás a fajta teljesítményének megőrzéséhez

- **Tárolási alapok**

Hűvös, sötét, jól szellőző helyen tároljon, mechanikai sérülés nélkül betárolt, száraz gumókat.

Általános gyakorlat a 8-10 °C körüli hőmérséklet, állandó légcsere mellett. A túl magas hőmérséklet csírázást, a túl alacsony hidegkárosodást okozhat.

- **Miért számít a fémzárolt szaporítóanyag?**

A fémzárolt vetőburgonya fajtaazonos, ellenőrzött egészségi állapotú és egységes minőségű. Ezzel csökken a vírusok és egyéb betegségek kockázata, és nagyobb eséllyel hozható a fajta elvárt hozama és minősége. A Primag ellenőrzött, fémzárolt vetőmag kínálata biztonságos, versenyképes minőséget ad, ami a termesztési kockázat csökkentésének jó gyakorlata.

Hol található további információ a Primag kínálatáról?

A teljes burgonya kínálat és az aktuális elérhetőség a kategória oldalon érhető el, míg a részletes fajtabemutató és felhasználási tippek a vállalat szakmai tartalmaiban találhatók. A fenti belső hivatkozások segítenek a gyors tájékozódásban.

Hogyan válasszunk a vetőburgonya fajták közül?

A jó döntéshez együtt kell nézni az érésidőt, a konyhai felhasználást, a betegségtűrést és a tárolhatóságot. Ha tiszta a termesztési cél és a vevői igény, a fajtaválasztás logikája is egyszerűbb. A döntés előtt érdemes áttekinteni a Primag aktuális burgonya kínálatát és a fajtainformációkat, majd ezekhez igazítani a termesztéstechnológiát.

Gyakori kérdések

- **Melyik vetőburgonya fajta jó korai betakarításra?**

Az Impala és a Red Scarlett tipikus korai fajták, 70-90 nap körül szedhetők. Az Impala sárga héjú, A - A/B főzési típus, jól szállítható és piacképes. A Red Scarlett piros héjú, B típus, igen bőtermő és kevésbé igényes. Saláta burgonyának korai jelleggel a Cherie jó választás.

- **Miben különbözik az A, B és C főzési típus?**

Az A típus salátának való, főzéskor jól tartja az alakját. A B típus általános étkezési, levesekhez, köretekhez és rakottakhoz illik. A C, illetve B-C típus magasabb keményítőtartalmú, lisztesebb, ezért sütéshez, püréhez és hasábburgonyához ideális.

- **Melyik burgonyafajta alkalmas leginkább sütésre és hasábburgonyára?**

Az Agria a legismertebb sütési felhasználású fajta. B-C - C típusú, magasabb szárazanyag-tartalommal, nagy, egységes gumókkal. Otthoni hasábburgonyához és vendéglátásban is bevált választás.

- **Melyik szempont fontosabb: a termőképesség vagy a tárolhatóság?**

Mindkettő, a cél dönti el, melyik legyen első. Ha gyors frisspiaci értékesítés a cél, a koraiság és a küllem a fő szempont. Ha a téli-tavaszi értékesítés vagy saját ellátás fontos, a tárolhatóság és az erős héj legyen elsődleges. A hozam csak akkor ad bevételt, ha a piaci igényhez illeszkedik.

- **Mit jelent az, hogy egy vetőburgonya fajta jobban tűri a betegségeket?**

A jobb betegségtűrésű fajta lassabban fertőződik vagy kisebb kárt szenved fitoftóra, varasodás vagy vírusok esetén. Ez kevesebb növényvédelmi beavatkozást, stabilabb hozamot és egységesebb minőséget eredményez, különösen szélsőséges évjáratokban.

Források

NÉBIH – Fémzárolt vetőburgonya kereső

NÉBIH – Vetőmag fémzárolási szabályzat (PDF)

PRIMAG
1991